

www.litusgo.eu

LitusGo El Kitabı
Modül 2
Paydaş/Halk katılımı

Education and Culture DG
Lifelong Learning Programme

Editör: Isotech Ltd, Çevresel Araştırma ve Danışmanlık

www.isotech.com.cy

LitusGo, Leonardo da Vinci Programı, Yenilik Geliştirme için Çok Taraflı Proje, 2009 tarafından Avrupa Komisyonu'nun desteği ile finanse edilmektedir.

Bu eğitim kılavuzu sadece yazarın görüşlerini yansıtır, ve Komisyon burada yer alan bilgilerin herhangi bir şekilde kullanımından sorumlu tutulamaz.

ISBN set 978-9963-720-65-1

ISBN 978-9963-720-68-2

LitusGo Eğitim Kılavuzu'na Giriş

LitusGo El Kitabı, LitusGo portalı, www.litusgo.eu nun' içerisinde yer alan LitusGo eğitim paketinin bir parçasıdır. LitusGo, Entegre Kıyı Alanları Yönetimi ve iklim değişikliklerinin etkilerine tepki konularında, yerel otoritelerin ve paydaşların eğitimlerini ve kapasite gelişimini hedeflemektedir.

Bu Kılavuz 20 özerk, müstakil ve birbiriyle ilişkili modülden oluşmaktadır. Modüller, Yunanca, İngilizce, Türkçe ve Malta dillerinde mevcuttur ve üç farklı şekilde kullanılabilir: LitusGo portalındaki özel wiki uygulaması, dvd ve basılı versiyonu. Bu basılı versiyon, her modül için bir kitapçık olmak üzere, LitusGo Kılavuzu'nun 20 müstakil kitapçığından oluşmaktadır ve kolektif kutu içerisinde bulunmaktadır.

LitusGo Eğitim Kılavuzu Modülleri'nin Listesi

- Modül 1: Avrupa Yasal Çerçevesi
- Modül 2: Paydaş / halk katılımı
- Modül 3: Sürdürülebilir turizm-taşıma kapasitesi
- Modül 4: Su kaynakları yönetimi
- Modül 5: Balıkçılık / balık çiftçiliği
- Modül 6: Deniz suyu kalitesi
- Modül 7: Ekosistemlerin yönetimi (kara ve kıyı ekosistemleri)
- Modül 8: Atık yönetimi / geri dönüşüm / kompost
- Modül 9: Hava Kirliliği
- Modül 10: Arsa kullanımı / kenstel planlama / kıyı aşırı gelişimi
- Modül 11: Peyzaj ve Marina Görünüm Yönetimi
- Modül 12: Kıyı erozyonu kontrolü
- Modül 13: Toplumsal rahatsızlık konuları 1: ses kirliliği
- Modül 14: Toplumsal rahatsızlık konuları 2: ışık and termal kirlilik, kokular
- Modül 15: Arkeolojik alanlar / tarihi yerler / kültürel miras
- Modül 16: Olağanüstü hal yönetimi: sel riskleri, kıyısal seller and fırtına dalgaları
- Modül 17: Kuraklık
- Modül 18: Çölleşme
- Modül 19: Enerji kullanımı, tüketimi and yönetimi
- Modül 20: Yeşil Binalar

Krediler

LitusGo Eğitim Kılavuzu, LitusGo Eğitim Kılavuzu çalışma grubu tarafından geliştirilmiştir: 1, 2, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19 modülleri lehdar / koordinatörleri ISOTECH Ltd'in bilimsel ekibi tarafından hazırlanmıştır. Ana yazarlar: Michael I. Loizides, Kimya / Çevre Mühendisi and Xenia I. Loizidou, Kıyı / İnşaat Mühendisi. Constantinos Georgiades (BKAY'nde MSc) tüm genel düzenlemeden sorumludur. Eğitim Kılavuzunun basılı kopyası Anastasia Georgiou tarafından tasarlanmıştır.

Modül 3, 4, 5, 10, 11, 15, 20 Elliniki ETAIRIA'nın Sürdürülebilir Ege Programı bilimsel ekibi tarafından hazırlanmıştır - Çevre ve Kültür Derneği. Büyük yazarlar: Gürcistan Kikou, Coğrafyacı, MSC Çevre (Sürdürülebilir Ege Programı Yöneticisi), Alexandros Moutaftsis, Ekonomist, Msc Çevre, Leonidas Economakis, Siyasal Bilimler, MA Uluslararası Kalkınma.

Kıyı ve Denizcilik Birliği (EUCC) adına Dr Alan Pickaver, eğitim materyallerinin kalite kontrolünden sorumludur.

LitusGo ortaklıkları:

Kordinatör/ Lehdar:

ISOTECH Ltd Çevre Araştırma ve Danışmanlık
www.isotech.com.cy

Kıbrıs:

Baf Belediyesi www.pafos.org.cy

AKTI Proje ve Araştırma Merkezi, www.akti.org.cy

Yunanistan:

ELLINIKI ETAIRIA - Çevre ve Kültürel Miras Derneği

www.ellet.gr / Sürdürülebilir Ege Programı, www.egaio.gr

ONISIS web gelişimi www.onisis.gr

Malta:

Kirkop Belediyesi www.kirkop.gov.mt

Hollanda:

EUCC – Kıyı ve Denizcilik Birliği www.eucc.net

Modül 2

Paydaş / Halk katılımı

1| Teorik Altyapı

Çevresel konularda karar verme sürecine halkın katılım hakkı resmen kabul edilmiş ve Aarhus Sözleşmesi ile Bilgi Erişim, Çevresel Konularda Adalet'e Erişim ve Karar verme sürecinde Halkın Katılımı 25 Haziran 1998 tarihinde güvence altına alınmıştır. Aarhus Sözleşmesi, vatandaşın çevre haklarını ve insan haklarını birbirine bağlayan ilk uluslar arası anlaşmadır. Sözleşme, vatandaşların aktif katılım ve kamu otoritelerinin sahip olduğu bilgilere erişim ihtiyacını vurgulamaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın sadece tüm paydaşların katılımı ile elde edilebileceğini kabul etmekte ve hükümetin hesap verme yükümlülüğü, şeffaflık ve yanıt verme konularının önemine dikkat çekmektedir. O zamandan beri, Avrupa Birliği AB üyesi ülkelerin ulusal hukukunda uygulanmak üzere Aarhus Sözleşmesi'nin üç 'ayağı' ile ilgili iki direktif ve bir yönetmeliği kabul etmiştir. Aarhus Sözleşmesi ile ilgili AB mevduatı ve her Üye Devlette uygulama durumu hakkında daha fazla bilgi özel web siteleri <http://ec.europa.eu/environment/aarhus/> 'dan edinilebilir.

Halkın katılımı için ön koşul, çevresel bilgiye erişimdir. Sözleşmeye göre:

- Kamu yetkilileri taleplere, istenen formatta ve gerçek belgelerin kopyaları ile yanıt vereceklerdir (bilgi talep eden kişi bu talepte bulunmadan!);

- İstenen bilgiler 1 ay içinde hazır olmalıdır;
- Sadece belirli nedenlerden dolayı talepler geri çevrilebilir (örneğin, ulusal savunma, kamu güvenliği, fikri mülkiyet hakları vs)
- Bilgilerin toplanması ve yayılması için pratik düzenlemeler yapılmalıdır ((kamuya açık listeler, kayıtlar, temas noktaları, elektronik veri tabanları, vb)
- Tüketiciler için yeterli ürün bilgileri sağlamak için bir mekanizma geliştirilmesi;
- Ülke çapında bilgisayarlı ve kamuya açık kirlilik envanterler sisteminin kurulması

Karar vermede halkın katılımı ile ilgili olarak, Aarhus Sözleşmesi, kamu ile ilgili konularda kamunun kamu ihbarı ve ya çevresel karar verme prosedüründe ayrı ayrı ERKEN ve yeterli, zamanında ve etkin bir şekilde bilgilendirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır:

- Önerilen aktivite, olası kararlarının niteliği, sorumlu otorite, prosedür (prosedürün başlangıcı, katılım fırsatları, zaman, mekan, bilginin nerden elde edileceği veya görüş sunma işlemi, mevcut çevresel bilgi) ve faaliyetin ÇED prosedürü altında olup olmadığı hakkında bilgi edinilmelidir;
- Kamuoyunun bilgilendirilmesi ve halkın hazırlanması ve katılımı için yeterli zaman verilmelidir;
- Halkın katılımı için TÜM SEÇENEKLER AÇIK olmalıdır;
- Karar verme ile ilgili tüm bilgilere kamu erişimi (beklenen artıklar ve emisyonları, çevreye önemli etkileri de dahil olmak üzere);

- Prosedürler halkın görüş, yorum ve fikir gönderiminde bulunmasına uygun olmalıdır;
- Kararın halkın katılımı sonucunda alınmış olmasına dikkat edilmelidir;
- Kararla ilgili olarak halk bilgilendirilmelidir- karar metni, açıklamaları ile birlikte kamuoyuna sunulmalıdır;
- Planların hazırlanmasında, çevre ile ilgili programlar, politikalar, yönetmeliklerde vb. halkın katılımı (sınırlamalarla birlikte)

Buna ek olarak, Çevre Değerlendirmesi (Çevresel Etki Değerlendirme ve Stratejik Çevresel Değerlendirme Direktifleri) konusunda iki AB Direktifinde, ortak prensip olarak, karar verme prosedürlerinde, çevresel düşüncelerin entegrasyonu için halk katılımı yerleşik bir ilkedir. Bu nedenle bu iki Direktif sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi için önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Daha fazla bilgi için

<http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm> 'e bakabilirsiniz.

Karar vericilerin zihninde doğal olarak ortaya çıkan kıyı yönetimi ya da diğer çevre sorunu ile ilgili bir sorunu önlemek veya çözmek çoğu zaman hızlı hareket etmeyi gerektirir; ve bürokratik işlemler, birbiriyle çelişen mevzuatlar, farklı kamu dairelerinin çıkarları, kısıtlı bütçeler ve paydaşların öfkesiyle karşı karşıya kalmak zorunda olmak neden halkın da katılımının gerektiğini açıklamıyor mu? Karar alma sürecinde eşit şartlarda temsil edilmesi amacıyla, özellikle BKAY ve iklim değişikliği gibi bilimsel bir konu üzerinde, halkı bilgilendirmek ve eğitmek için zaman ve para nerede?

Bu modülün amacı belirlenmekte başarısız olunmasından ortaya çıkan olası sorunları sunmak ve karar verme sürecine kilit paydaşları da katmakla birlikte katılım yöntemlerinin ve uygulamalarının iyi örneklerini sağlamaktır. Amaç, tüm paydaşların katılımının önemini ve halkın katılım süreçlerinden kaynaklanan uzun vadeli yararlarını tanıtmaktır.

Halkın katılım prosedürleri, dikkatli bir tasarım, zaman, kaynaklar, kilit aktörler tarafından uzun vadeli taahhütler, müzakereler ve çoğu zaman ilk planlardaki değişiklikler sonucunda ortaya çıkan tavizler gerektirmektedir. Sonuç olarak, ulusal ve kamu otoritelerinin karar alma sürecine paydaşları ve kamuoyunu dahil etmek ve bilgilendirmek istemediği durumlar olabilir. Bununla birlikte son on yıl süresince doğa koruma ve yönetimi ile ilgili projelerin geliştirilmesi ve uygulanması ile ilgili kazanılan deneyimler, yasal kararlar ve girişimlerin sürdürülebilirliğini sağlamak için halk katılımının tek yol olduğunu göstermiştir.

Karar alma sürecinde yerel paydaşların belirlenmesi ve dahil edilmesindeki başarısızlık, bir projenin gecikmesi ve hatta iptali ile sonuçlanan önemli muhalefetlere neden olabilir.

Aşağıda anlatılan durumda, yerel makamlar sunulan projeden etkilenen kilit yerel paydaşları belirlememiş ve kaygılarını karar verme sürecinde belirtmemişlerdir.

Livadia Davası

Kıbrıs Hükümeti Livadia (Larnaka ilçesinde) bölgesinde, ters osmoz sistemi ile üçüncü derece iyileştirilmiş atık suların arıtılması için arıtma tesisi geliştirilmesini önerdi. Temiz su, yenilebilir bitkileri sulama için kullanılacak ve salamuralar, deniz kıyısında 5 yüz metre yakınına bırakılacaktı. Hükümet ilgili yerel otoritelerden projeyi devam ettirmek için ilk onayı almayı başardı. Ancak, paydaşlara ve kamuya danışılmadı, kaygıları belirlenmedi ve önemli konular göz

ardı edildi. Bunun sonucu olarak, özellikle otelcilerden, restoran ve kıyıya yakın villa sahiplerinden oluşan paydaşlar, karara karşı çıktılar ve projenin uygulanmasına karşı yasal önlemler alacaklarını belirttiler. Böylece, proje bloke oldu.

Başka bir durumda, karar alma sürecinin başından itibaren, hükümet dahil olmayı başaramamış, halk potansiyel olarak projeden etkilenmiş ve proje ile ilgili ilk karar paydaşların muhalefeti nedeniyle kısmen değiştirilmiştir.

Lymbia davası

Tüm Larnaka İlçesindeki belediyeye ait katı atıkların dumping yapılması için Lymbia köyünde belediye atık yönetimi ve tanziminin (depolama) yapılması için alınan ulusal karar, etkilenen toplum sakinleri tarafından büyük bir öfke ve muhalefet gösterileri ile karşılandı. Sürecin başından itibaren kamu bilgilendirilmemiş ve istişarede bulunulmamıştır; paydaşların sağlığı, can ve mal değerinin kalitesi ile ilgili kaygıları da dikkate alınmamıştır. Halk, depolama yeri karar verildikten sonra dahil edilmiş ve bu karara karşı çıkmıştır. Sonuç olarak, fabrika-depo AB tarafından ortak finanse edildiğinden, halkın katılımı ile ilgili Çevresel Değerlendirme Direktifleri hükümlerine uymayan prosedür ve AB mali yardımı dondurulmuştur. Sorun, toplumun temsilcileri olarak hareket eden yerel otorite ve bağımsız bilimadamları / danışmanlardan oluşan bir müzakere komitesinin oluşturulması ile aşılmıştır. Fabrika-deponun inşaat ve işletmesi sırasında, komite, prodesürün gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi, sağlık ve yaşam konularının kalitesi ile ilgili her türlü emniyet tedbirlerinin uygulanması ve muhafazasının doğru bir şekilde teftiş edileceğini sağlama görevini üstlenmiştir.

Paydaşların katılımı için yöntemler

Tüm paydaşların katılımında başarılı olunması için bir reçete yoktur ve tüm paydaşlar aynı bilgi, beceriye sahip değildirler ve aynı katılımcılıkta bulunmazlar. İlgili halk ve bölge sakinleri görüşlerini ve kaygılarını ifade etmek için açık prosedürlere doğrudan dahil olabilir ya da yerel otorite üyeleri, danışmanlar/uzmanlar, sivil toplum kuruluşları tarafından dolaylı olarak komitelerde ve toplantılarda temsil edilebilirler.

- Etkilenen her toplumda yerel otoritelerle işbirliği içerisinde açık bilgilendirme toplantıları bölge sakinlerinin katılımı için iyi bir başlangıç olabilir. Bu toplantılar, prosedürün ilk evrelerinde, birçok seçeneğin olduğu ve halkın bilgilendirme ve özgürce düşüncelerini ve endişelerini ifade etme fırsatına sahip olduğu zamanda yapılmalıdır.
- Bilgi sağlamak ve proje uygulamasının bir sonucu olarak ortaya çıkan potansiyel problemlerin yanı sıra, sakinlerinin beklentilerini bulmak ve tanımak için özel hassasiyetleri olan insanlar ile daha küçük odaklı grup görüşmeleri organize edilebilir. Ayrıca, saygın ve etkili bir toplum bireyi ile yapılan bireysel görüşmeler, veri toplamak ve yerel teknik bilgiler için çok yararlı olabilir.
- Kamuoyunun bilgilendirilmesi ve eğitilmesi için ulusal yetkililer tarafından işitsel-görsel araçlar, basitleştirilmiş haritalar, basılı bilgi ve malzemeler hazırlanıp dağıtılabilir.
- Yetkililer, projenin daha iyi anlaşılması ve görselleştirilmesi için bölge ziyaretleri düzenleyip ilgili kamu, sivil toplum çıkar

grupları, yerel temsilcileri ve uzmanları davet edebilirler.

- Radyo ve TV yayınları, yerel ve ulusal gazete makaleleri, daha geniş kitlelere ulaşmak ve sorular ve diyaloglara zemin açmak için çok yararlı araçlar olabilir.
- Proje ve ilgili prosedürler hakkında bilgi isteyen halka açık elektronik araçlar, veri tabanları ve yardım masası oluşturulmalı ve yetkililer tarafından devam ettirilmelidir.

Başarılı halk katılımı

Demokratik yönetimin güvence altına alabileceğinden, alınan aksiyonların yasal olacağından ve karşı görüşte olan kişiler tarafından bile saygı duyulduğundan dolayı doğanın korunması ve yönetimi ile ilgili bir proje ile uğraşırken, paydaşların katılımı ve halkın katılım prosedürleri ödüllendirici olabilir. Halk katılımı aşağıdaki durumlarda başarılı ve etkili olarak kabul edilebilir:

- ilgili kamuoyu bilgilendirilir, projenin uygulanması ile oluşacak olan fırsatları ve yararları anlar ve tanır.
- Sakinler, karar verme toplantılarına katılır veya temsil edilir, projenin tasarım ve uygulaması ile ilgili görüşlerini ifade eder.
- Projeden etkilenen yerel halk bilgi, deneyim ve teknik bilgileri ile katkıda bulunur.
- Katılım prosedürleri ile proje gelişmiş, değişmiş ve sakinlerin bilgi, teknik bilgi, deneyim ve kaynaklarından yararlanmıştı.
- Proje ile ilgili ortak kaygıları olan gruplar oluşturulmuş ve projenin sonucunda yerliler için yeni iş fırsatları ortaya çıkmıştır.
- ilgili paydaşlar ve yerel yetkililer, projenin uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi için proje yönetim kurulunda temsil edilir.

Bibliyografi / önemli bilgi kaynakları

1. The United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) [Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters](#) , 25 June 1998, Aarhus
2. European Commission, (1999), Towards a European Integrated Coastal Zone Management (ICZM) Strategy: General Principles and Policy Options.
3. O'Connor R.E, Anderson P.J., Fisher A. and Bord R.j., (2000) Stakeholder involvement in climate assessment: bridging the gap between scientific research and the public. Climate research 14: 255-260
4. WWF, (2003), Selected tools of public procedures and some examples of the water resources management.

İnternet kaynakları:

5. <http://ec.europa.eu/environment/aarhus/>
6. <http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>

www.litusgo.eu

2012

ISBN set 978-9963-720-65-1

ISBN 978-9963-720-68-2